

Διάλογος για την Πολιτική των Ναρκωτικών στην ΝΑ Ευρώπη

Σειρά δημοσιεύσεων της ΜΚΟ ΔΙΟΓΕΝΗΣ Νο 6, 2015

Η Ειδική Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για τα ναρκωτικά (UNGASS)

Ιστορικό, στόχοι και προσδοκίες

Ευκαιρία για έντιμη και ειλικρινή αποτίμηση των αποτελεσμάτων της υφιστάμενης πολιτικής και ανοιχτός και διαφανής διάλογος για μελλοντικές προοπτικές

Θανάσης Αποστόλου*

Η UNGASS και τα αρμόδια όργανα του ΟΗΕ

Η ιδέα να συγκληθεί ειδική σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για τα ναρκωτικά προτάθηκε το 2009. Εκείνη τη χρονιά, η Γενική Συνέλευση ενέκρινε το ψήφισμα 64/182, το οποίο προτείνει να συγκληθεί ειδική σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών.¹

Το 2009 είχε εγκριθεί από τη Διάσκεψη Υψηλού Επιπέδου της 52ης Συνόδου της Επιτροπής Ναρκωτικών η Πολιτική Διακήρυξη και το Σχέδιο Δράσης για τη «Διεθνή Συνεργασία προς μια ολοκληρωμένη και ισόρροπη στρατηγική για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών». Η πολιτική διακήρυξη του 2009 εγκρίθηκε από την Επιτροπή Ναρκωτικών, μετά από διεξοδική συζήτηση, για τη χρήση του όρου «Μείωση της Βλάβης» (Harm Reduction) στο κείμενο της διακήρυξης. Τελικά οι λέξεις «Μείωση της Βλάβης» δεν έγιναν δεκτές. Η εναλλακτική συμβιβαστική λύση που υιοθετήθηκε ήταν η φράση «περίθαλψη και συναφείς υπηρεσίες υποστήριξης».2 Είκοσι έξι (26) χώρες-μέλη είχαν υποβάλει στο κλείσιμο της συνόδου της Επιτροπής CND μια δήλωση, στην οποία διατυπώνονταν υπό τύπον διαμαρτυρίας, ότι για αυτές τις χώρες η φράση «περίθαλψη και συναφείς υπηρεσίες υποστήριξης» σημαίνει «περίθαλψη και υπηρεσίες Μείωσης της

Βλάβης». Η ομάδα αυτών των χωρών τόνισε στη δήλωσή της ότι πολλά κράτη, διεθνείς οργανισμοί και μη κυβερνητικές οργανώσεις αποκαλούν αυτές τις υπηρεσίες "υπηρεσίες Μείωσης της Βλάβης». Αυτές οι διαφορετικές προσεγγίσεις αντιμετώπισης της χρήσης ναρκωτικών αποτελούν έκφραση μιας αυξανόμενης διαφωνίας μεταξύ των κρατών-μελών του ΟΗΕ που επιθυμούν την αυστηρή τήρηση της τρέχουσας πολιτικής για τα ναρκωτικά και εκείνων που επιδιώκουν την εφαρμογή καινοτόμων πολιτικών προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις των καιρών μας. Η πρόταση για τη σύγκληση Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ είναι ένδειξη ότι μεταξύ της Γενικής Συνέλευσης και της Επιτροπής Ναρκωτικών του ΟΗΕ υπάρχει μια σχετικά διαφορετική προσέγγιση για την πολιτική που θα πρέπει να ακολουθηθεί.

Το ψήφισμα 69/200 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ του 2014 είναι σαφές σε ότι αφορά το χαρακτήρα και το περιεχόμενο της επικείμενης UNGASS. Το ψήφισμα επαναβεβαιώνει ότι η Γενική Συνέλευση στην ειδική σύνοδο της για το παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών το 2016, θα πρέπει να ασχοληθεί με θέματα ουσίας, βάσει της αρχής της συμμεριζόμενης και κοινής ευθύνης και σε πλήρη συμμόρφωση με τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, του διεθνούς δικαίου και την

Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και ιδίως βάσει το σεβασμό της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας, όλων των δικαιωμάτων και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των μελών. Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι αυτό το ψήφισμα δεν αναφέρεται σε αυτό το σημείο στις τρεις διεθνείς συμβάσεις για τα ναρκωτικά, αλλά περιορίζεται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, το διεθνές δίκαιο και την Οικουμενική διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου.³

Στο ψήφισμα 67/193 της Γενικής Συνέλευσης περιγράφει ακριβέστερα το στόχο της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης. «Η ειδική σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης θα επανεξετάσει την πρόοδο σχετικά με την εφαρμογή της Πολιτικής Διακήρυξης και του Σχεδίου Δράσης για τη Διεθνή Συνεργασία προς την κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης και ισορροπημένης στρατηγικής για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένης μιας αξιολόγησης των επιτευγμάτων και των προκλήσεων στην αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών, στο πλαίσιο των τριών διεθνών συμβάσεων ελέγχου των ναρκωτικών και άλλες συναφείς πράξεις των Ηνωμένων Εθνών». ⁴

Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης εκφράζουν την προθυμία των κρατών μελών να συμμετάσχουν σε μια ανοικτή, διαφανή και μακρόπνοη συζήτηση. Στις ομιλίες του ο Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, κατά τη συνάντηση υψηλού επιπέδου της CND τον Μάρτιο του 2014 και κατά την ιδρυτική συνεδρίαση της ειδικής Ομάδας εργασίας (Task Force) της Κοινωνίας των Πολιτών (CSTF), τονίζει την ανάγκη για μια ανοικτή και περιεκτική συζήτηση. «Πρέπει να ακούσουμε προσεκτικά ο ένας τον άλλο και να συμμετάσχουμε στις συζητήσεις. Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με το δρόμο και τις προκλήσεις που έχουμε μπροστά μας», δήλωσε ο Αναπληρωτής Γραμματέας του ΟΗΕ στην ιδρυτική συνεδρίαση της ειδικής ομάδας εργασίας (CSTF). «Πρέπει να αναγνωρίσουμε», είπε, «ότι το εμπόριο ναρκωτικών συνιστά απειλή για την ειρήνη και την ασφάλεια σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Σε εθνικό επίπεδο, τα εγκληματικά δίκτυα αποτελούν απειλή για την κοινωνία, υποθάλπουν τη διαφθορά, είναι πηγή χρηματοδότησης μη κρατικών ένοπλων ομάδων, τροφοδοτούν τη βία και την αστάθεια, και

παρεμποδίζουν το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (...) Το πρόβλημα των ναρκωτικών περιλαμβάνει επίσης ανθρώπινες τραγωδίες. Τα πρώτα λόγια του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών «Εμείς οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών», μας υπενθυμίζουν ότι πρέπει να στηρίξουμε τους ανθρώπους να ζουν με αξιοπρέπεια, χωρίς διακρίσεις, στιγματισμό και εξουθενωτικές συνέπειες πολυετών ποινών φυλάκισης για αδικήματα ήσσονος σημασίας. Πρέπει να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε ελεγχόμενες ουσίες για την ανακούφιση του πόνου, πρέπει να προωθήσουμε τις υπηρεσίες πρόληψης του HIV και πρέπει να προστατεύσουμε τους νέους, να τους αποτρέψουμε να κάνουν χρήση χωρίς να τους ποινικοποιούμε. Σε διεθνές επίπεδο, ο ΟΗΕ απαιτεί μια ισορροπία για τον έλεγχο των ναρκωτικών, και αναγνωρίζουμε το ρόλο που παίζουν οι Συμβάσεις. Μπορούμε να οικοδομήσουμε μια πολυ-τομεακή προσέγγιση που θα βασίζεται στην εταιρική σχέση και τη συνεργασία. Αυτό περιλαμβάνει την κοινωνία των πολιτών και την επιστημονική κοινότητα.

Αναλύοντας τις διατυπώσεις που χρησιμοποιούνται στα διάφορα ψηφίσματα μπορούμε να πούμε ότι τα όργανα των Ηνωμένων Εθνών και ειδικότερα η Επιτροπή Ναρκωτικών (CND) και η Γενική Συνέλευση κάνουν πραγματικές προσπάθειες να συμβιβάσουν απόψεις, σχετικά με τους στόχους της UNGASS 2016 και τη λειτουργία της στο πλαίσιο των συζητήσεων για το ισχύον σύστημα ελέγχου των ναρκωτικών. Τόσο η Επιτροπή όσο και η Γενική Συνέλευση παραπέμπουν αμοιβαία στα ψηφίσματα τους, αλλά την ίδια στιγμή διατηρούν τις θέσεις τους. Η Επιτροπή Ναρκωτικών είναι επιφυλακτική και δεν τολμά να αποστασιοποιηθεί από την παραδοσιακή ορολογία που χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα. Η Επιτροπή αρχίζει να αναγνωρίζει ότι υπάρχουν προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει, αλλά επιφυλάσσεται να αναφερθεί ρητά στην αναγνώρισή τους. Η «Μείωση της Βλάβης» (Harm Reduction) δεν αναφέρεται, η αποποινικοποίηση των χρηστών και η εφαρμογή των πρακτικών των εποπτευόμενων χώρων χρήσης ναρκωτικών αποφεύγονται προσεκτικά. Οι εξελίξεις σχετικά με το θέμα της κίνησης που λαμβάνουν χώρα σε όλο τον κόσμο και εφαρμόζονται στην πράξη, παρά τις επικρίσεις του Διεθνούς Συμβουλίου Ελέγχου των Ναρκωτικών, αποκλείονται από τη συζήτηση.

Κοινωνικο-πολιτικές εξελίξεις και η UNGASS

Εκτός από τις συζητήσεις στο επίπεδο των Ηνωμένων Εθνών, η ανάγκη να συγκληθεί η ειδική σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης για τα ναρκωτικά αναγνωρίζεται ευρέως και υποστηρίζεται από διάφορους πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Το μεταβαλλόμενο κοινωνικό περιβάλλον, η διαπίστωση ότι τα διεθνή και εθνικά μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου των ναρκωτικών, δεν συνέβαλαν σε θετικά αποτελέσματα αλλά αντίθετα δημιούργησαν αρνητικά επακόλουθα, οδήγησαν πολλές χώρες να υποστηρίξουν τη σύγκληση της UNGASS.

Οι χώρες οι οποίες υποστήριξαν με ιδιαίτερη θέρμη την ανάγκη για αλλαγή είναι οι χώρες της Λατινικής Αμερικής. Είναι οι χώρες που αδιαμφισβήτητα σήκωσαν το μεγαλύτερο βάρος των επιπτώσεων των πολιτικών για τα ναρκωτικά που επέβαλαν οι ΗΠΑ κατά την περίοδο της Προεδρίας Νίξον την δεκαετία του 1970, με την εφαρμογή του σχεδίου για τον «Πόλεμο κατά των Ναρκωτικών». Η Κολομβία, η Βραζιλία και το Μεξικό ήταν οι εμπνευστές του κινήματος απεμπλοκής από τους παραδοσιακούς τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών που ξεκίνησαν τη συζήτηση για εναλλακτικές λύσεις. Οι πρώην πρόεδροι Fernando Henrique Cardoso (Βραζιλία), César Gaviria (Κολομβία) και Ernesto Zedillo (Μεξικό), ίδρυσαν το 2009 την «Επιτροπή Λατινικής Αμερικής για τα Ναρκωτικά και τη Δημοκρατία» και δημοσίευσαν τη δήλωση Ναρκωτικά και Δημοκρατία: «Προς μια αλλαγή Παραδείγματος». Η Επιτροπή είχε σαν στόχο να «σπάσει τη σιωπή και να ανοίξει τη συζήτηση». Αναγνωρίζοντας τα ανεπαρκή αποτελέσματα των σημερινών πολιτικών και χωρίς να απορρίπτει τις τεράστιες προσπάθειες που έχουν αναληφθεί στο παρελθόν, η Επιτροπή ξεκίνησε μια ευρεία συζήτηση σχετικά με τις εναλλακτικές στρατηγικές. Σχετικά με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, η Επιτροπή επισημαίνει στη δήλωσή της ότι «είναι καιρός να συμμετάσχουν σε αυτή τη συζήτηση τομείς της κοινωνίας, που μέχρι στιγμής έχουν παραμείνει σε απόσταση από το πρόβλημα των ναρκωτικών, με το πρόσχημα ότι η λύση του προβλήματος των ναρκωτικών είναι αποκλειστικά υπόθεση των δημόσιων αρχών». 5

Το 2011 ιδρύθηκε η «Παγκόσμια Επιτροπή για τη πολιτική των ναρκωτικών» σαν συνέχεια της επιτυχημένης εμπειρίας της «Επιτροπής

Λατινικής Αμερικής για τα Ναρκωτικά και τη Δημοκρατία». Οι πρόεδροι της Βραζιλίας, Cardoso, Gaviria της Κολομβίας και Zedillo του Μεξικού έγιναν μέλη της νέας Επιτροπής, η οποία αποτελείται από πρώην προέδρους, πρωθυπουργούς, υπουργούς, και προσωπικότητες από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους, καλλιτέχνες και άλλους κοινωνικούς φορείς. Η Παγκόσμια Επιτροπή εξέδωσε το 2011 έκθεση με στόχο να ξεκινήσει, σε διεθνές επίπεδο, μια επιστημονικά τεκμηριωμένη συζήτηση για μια ανθρώπινη και αποτελεσματική πολιτική μείωσης των επιβλαβών επιπτώσεων των ναρκωτικών στους ανθρώπους και στις κοινωνίες.

Ο Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΚ) δημοσίευσε το 2013 έκθεση για το μέλλον της πολιτικής για τα ναρκωτικά. Η ΟΑΚ είχε ζητήσει την έκθεση αυτή στο πλαίσιο της προετοιμασίας της συζήτησης μεταξύ των Αμερικανικών Κρατών για τα αποτελέσματα και τις ανησυχητικές επιπτώσεις της τρέχουσας πολιτικής και την διερεύνηση νέων προσεγγίσεων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών. Πολλοί αρχηγοί των κρατών της Λατινικής Αμερικής είχαν εγείρει ανησυχίες για τις αρνητικές επιπτώσεις της τρέχουσας πολιτικής, τη συνεχιζόμενη βία στις χώρες τους με πολυάριθμα θύματα, τη διαφθορά και την επικράτηση του οργανωμένου εγκλήματος. Αυτοί οι παράγοντες αναστέλλουν την ανάπτυξη των χωρών τους, συμβάλλουν στην αστάθεια, τροφοδοτούν τη διαφθορά και επηρεάζουν αρνητικά την ευημερία των πολιτών τους. Η έκθεση, αποτελείται από δύο μέρη: μια αναλυτική έκθεση και μια έκθεση με εναλλακτικά σενάρια. Η πρώτη έκθεση κάνει μια ανάλυση των επιπτώσεων, των αδυναμιών και των προκλήσεων των πολιτικών για τον έλεγχο των ναρκωτικών στην περιοχή. Αναφέρεται σε τρέχουσες τάσεις, πρακτικές και πολιτικές. Η δεύτερη έκθεση περιέχει μια περιγραφή των εναλλακτικών σεναρίων που μπορούν να ακολουθηθούν στο μέλλον με αναφορά στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του κάθε σεναρίου, καθώς και στα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Αυτές οι μελέτες και τα πορίσματα των Αμερικανικών χωρών αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου κινήματος όπου πολλά κράτη της Λατινικής, Κεντρικής και Βόρειας Αμερικής και σημαντικός αριθμός πολιτειών των ΗΠΑ έχουν θεσπίσει νόμους για την καλλιέργεια και τη

χρήση κάνναβης και την εισαγωγή νέων μεθόδων θεραπείας και προγραμμάτων μείωσης της βλάβης.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες ένας αυξανόμενος αριθμός πολιτειών έχει λάβει νομοθετικά μέτρα για την παραγωγή και τη διαθεσιμότητα της κάνναβης για ιατρικούς και ψυχαγωγικούς σκοπούς. Η χρήση κάνναβης τόσο για ιατρικούς όσο και ψυχαγωγικούς σκοπούς έχει πλήρως νομιμοποιηθεί στις πολιτείες των ΗΠΑ: Αλάσκα, Κολοράντο, Όρεγκον, και Ουάσινγκτον. Η κάνναβη έχει πλήρως νομιμοποιηθεί και από χώρες οι οποίες έχουν υπογράψει και επικυρώσει την Ενιαία Σύμβαση για τα Ναρκωτικά του 1961. Η Ουρουγουάη ήταν η πρώτη χώρα που προχώρησε στην αλλαγή της νομοθεσίας της, ακολούθησε η Χιλή και η Κολομβία και πολλές χώρες ετοιμάζονται να αναλάβουν παρόμοιες πρωτοβουλίες. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός χωρών που δεν έχει νομιμοποιήσει, αλλά έχει αποποινικοποιήσει την κάνναβη για ιατρική και ψυχαγωγική χρήση. 6 Ευρωπαϊκές χώρες είχαν ήδη στη δεκαετία του '70 αμφισβητήσει διάφορες πτυχές του συστήματος ελέγχου των ναρκωτικών με την Ολλανδία και την Ελβετία ως τα πλέον έκδηλα παραδείγματα. Η διάκριση μεταξύ μαλακών και σκληρών ναρκωτικών, η αποποινικοποίηση της χρήσης, η θεραπεία υποκατάστασης, η πρόσβαση σε σύριγγες και άλλες υπηρεσίες μείωσης της βλάβης εφαρμόστηκαν κατά τις περασμένες δεκαετίες με σχεδόν πάντα αρνητικά σχόλια από το Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου των Ναρκωτικών (INCB), αλλά ταυτόχρονα με θετικά αποτελέσματα. Το 2001, η Πορτογαλία ενέκρινε νόμο περί ναρκωτικών ο οποίος – αν και διατήρησε το καθεστώς της απαγόρευσης της χρήσης και της κατοχής οποιασδήποτε ναρκωτικής ή ψυχοδραστικής ουσίας για προσωπική χρήση – μετέβαλε το ποινικό αδίκημα σε αδίκημα διοικητικού δικαίου. Αυτό το μέτρο αποποινικοποίησης είχε θετικά αποτελέσματα και συζητήθηκε ευρέως ως μια καλή πρακτική. Κατά την τελευταία δεκαετία, πολλές χώρες στην Ευρώπη έχουν θεσπίσει νομοθεσία που επιτρέπει την καλλιέργεια και τη διαθεσιμότητα της κάνναβης για ιατρικούς σκοπούς. Οι διεθνείς συμβάσεις επιτρέπουν την καλλιέργεια και τη διαθεσιμότητα της κάνναβης για ιατρικούς σκοπούς υπό κρατικό έλεγχο και υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Εδώ βλέπουμε το αποτέλεσμα της πρακτικής εφαρμογής των συμβάσεων ελέγχου των ναρκωτικών. Κατά τα

τελευταία 60 χρόνια επικράτησε η κατασταλτική προσέγγιση, όπου ακόμη και οι επιτρεπόμενες χρήσεις της κάνναβης καθώς και η εφαρμογή προγραμμάτων μείωσης της βλάβης θεωρήθηκαν παράνομες. Μια παγκόσμια επισκόπηση των ρυθμίσεων για την κάνναβη αποδεικνύει ότι οι περισσότερες χώρες αναζητούν λύσεις, ενώ οι αρμόδιοι διεθνείς οργανισμοί αντιδρούν μόνο αρνητικά χωρίς κανένα πρακτικό αποτέλεσμα. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, νέοι τρόποι αντιμετώπισης των χρηστών έχουν τεθεί σε εφαρμογή, όπως οι χώροι επιτηρούμενης χρήσης ναρκωτικών και η υποβοηθούμενη θεραπεία με ηρωίνη. Στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία έχουμε παρόμοιες εξελίξεις όπως στην Ευρώπη και την Αμερική.

Τα κράτη στη Μέση Ανατολή, τον Περσικό Κόλπο, Κεντρική, Δυτική και Νοτιοανατολική Ασία και την Αφρική αντιμετωπίζουν αυξανόμενη χρήση ναρκωτικών. Υπάρχουν πρωτοβουλίες των ΜΚΟ, ιδίως στον τομέα της μείωσης της βλάβης που εισάγουν νέες μεθόδους θεραπείας και είναι πρόκληση των υφιστάμενων πολιτικών για τα ναρκωτικά. Οι εθνικές πολιτικές, όμως, της ποινικοποίησης της χρήσης ναρκωτικών σε αυτές τις περιοχές του κόσμου εξακολουθούν να επικρατούν. Αυτές οι διαφορετικές πολιτικές αντανακλώνται σε κάποιο βαθμό και στη διεθνή συζήτηση, όπως για παράδειγμα στην Επιτροπή Ναρκωτικών του ΟΗΕ. Χώρες από αυτές τις περιοχές δυσκολεύονται να αποδεχθούν την κατάργηση της θανατικής ποινής για αδικήματα που σχετίζονται με ναρκωτικά και είναι απρόθυμοι να εισαγάγουν νέες μεθόδους θεραπείας και προγράμματα μείωσης της βλάβης. Ο αυξανόμενος αριθμός των ΜΚΟ σε αυτές τις περιοχές κάνει υπερβολικά καλή δουλειά σε ένα τόσο δυσμενές περιβάλλον.

Η συμβολή της Κοινωνίας των Πολιτών: ΜΚΟ και επιστημονική κοινότητα

Η κοινωνία των πολιτών έχει μεγάλη σημασία για τη συζήτηση. Η συμβολή της είναι ποιοτικά καλή και η αναγνώριση του ρόλου της γίνεται όλο και περισσότερο αποδεκτή από τη συντριπτική πλειοψηφία των κρατών-μελών του ΟΗΕ. Αυτή η αναγνώριση εκφράζεται και επίσημα σε έγγραφα της Επιτροπής Ναρκωτικών επιβεβαιώνεται δε και με τον μεγάλο αριθμό κοινών δραστηριοτήτων σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Η συμβολή των ΜΚΟ είναι σαφέστερη και περισσότερο στοχευμένη, ίσως

επειδή -αν και δεν είναι αντίθετες προς διεθνείς συμφωνίες- θεωρούν ότι οι τρέχουσες συμβάσεις για τον έλεγχο των ναρκωτικών πρέπει να αλλάξουν και να προσαρμοστούν στην πιο πρόσφατη επιστημονική γνώση, να βασίζονται σε αποδεδειγμένα αποτελέσματα και να αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα της καθημερινής ζωής. Επιστημονικά ιδρύματα και ΜΚΟ έχουν δημοσιεύσει τα τελευταία χρόνια μια σειρά ερευνητικών εκθέσεων και πορισμάτων για την πολιτική των ναρκωτικών. Επιπλέον, οι εκθέσεις που αφορούν στην αποτελεσματικότητα των καινοτόμων δράσεων που πραγματοποιούνται από μη κυβερνητικές οργανώσεις, αναγνωρίζονται ως πολύτιμη συμβολή στην αναμόρφωση της πολιτικής. Στο επίπεδο των Ηνωμένων Εθνών οι δύο αναγνωρισμένες επιτροπές των ΜΚΟ, η Επιτροπή ΜΚΟ της Βιέννης (VNGOC) και η Επιτροπή ΜΚΟ της Νέας Υόρκης (NYNGOC) συνεργάζονται στην ειδική ομάδα εργασίας (Task Force) της Κοινωνίας των Πολιτών (CSTF). Η ειδική ομάδα εργασίας «συστάθηκε για να εξασφαλισθεί μια ισορροπημένη και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών στην προπαρασκευαστική διαδικασία της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών του 2016 (UNGASS) για το πρόβλημα των ναρκωτικών στον κόσμο». 7 Η ειδική ομάδα εργασίας της κοινωνίας των πολιτών ξεκίνησε, στα τέλη Μαρτίου 2015, μια παγκόσμια έρευνα για τη μέτρηση του επιπέδου της συνειδητοποίησης, της γνώσης και του ενδιαφέροντος της Κοινωνίας των Πολιτών να συμμετέχουν ενεργά στην προπαρασκευαστική διαδικασία της UNGASS 2016 σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Τα αποτελέσματα της έρευνας αφορούν μια επισκόπηση του έργου των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ναρκωτικών, τους τομείς εξειδίκευσής τους, τις βασικές προτεραιότητες και τις ανησυχίες που κατά τη γνώμη τους θα πρέπει να αντιμετωπιστούν στη Ειδική Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης (UNGASS). Η επισκόπηση έχει χρησιμοποιηθεί στις συστάσεις που υπέβαλε η ειδική ομάδα εργασίας (CSTF) για το «προσχέδιο» των τελικών αποφάσεων της UNGASS 2016. Διεθνείς, περιφερειακές και εθνικές ΜΚΟ έχουν οργανώσει περιφερειακούς και εθνικούς διαλόγους, συμμετείχαν στις συζητήσεις της 58ης CND το 2015 και παρακολούθησαν τις συζητήσεις στις ενδιάμεσες συσκέψεις της Επιτροπής Ναρκωτικών. Αρκετές

ΜΚΟ αντέδρασαν στο «προσχέδιο» που έχει κυκλοφορήσει τον Ιανουάριο του 2016 και ζήτησαν τη συνέχιση της συμμετοχής των ΜΚΟ στις συζητήσεις που θα οδηγήσουν στο τελικό κείμενο της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. 8

Οι προετοιμασίες της UNGASS: «Μια επαρκής, χωρίς αποκλεισμούς και αποτελεσματική προπαρασκευαστική διαδικασία»

Η προετοιμασία της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ του 2016 συμφωνήθηκε να γίνει στο πρότυπο της προετοιμασίας της 57ης Συνόδου της Επιτροπής ναρκωτικών, η οποία έκανε την ενδιάμεση αξιολόγηση της πολιτικής Διακήρυξης και του σχεδίου δράσης 2009.

Η Κοινή Υπουργική Δήλωση (Joint Ministerial Statement) ήταν το αποτέλεσμα των συζητήσεων για τα επιτεύγματα, τις προκλήσεις και τις προτεραιότητες για τα επόμενα τέσσερα χρόνια. Υπήρξε μια γενική συζήτηση σχετικά με την πρόοδο και τις προκλήσεις στην εφαρμογή της πολιτικής διακήρυξης και του σχεδίου δράσης και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης σχετικά με τους τρεις πυλώνες του Σχεδίου Δράσης. Η συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών ήταν επαρκής. Έγινε αναφορά σχετικά με το αποτέλεσμα του Φόρουμ Νεολαίας και του Φόρουμ Επιστημόνων και ενημέρωση για τις εργασίες της ακρόασης, που διοργάνωσε η Κοινωνία των Πολιτών και για τη διαβούλευση της ομάδας επιστημόνων.

Για την UNGASS ακολουθήθηκε παρόμοια διαδικασία. Διοργανώθηκαν αρκετές ενδιάμεσες συνεδριάσεις, διαβουλεύσεις, ακρόασεις, ειδικές εκδηλώσεις, γραπτές εισηγήσεις των οργανισμών του ΟΗΕ, των κρατών-μελών, διακυβερνητικών οργανισμών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, ακαδημαϊκών και της επιστημονικής κοινότητας. Ένας δικτυακός τόπος για την UNGASS συστάθηκε για να «διευκολύνει έναν διαφανή και χωρίς αποκλεισμούς παγκόσμιο διάλογο, να λειτουργεί δε ως εργαλείο πηγής πληροφοριών για τις προετοιμασίες της UNGASS. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούσαν να υποβάλουν – σχετικό με την προπαρασκευαστική διαδικασία – υλικό (παρουσιάσεις, πορίσματα, εκθέσεις συνεδρίων, τοποθετήσεις κλπ.) για ανάρτησή τους στην ιστοσελίδα της UNGASS.

Το ψήφισμα 57/5 του 2014 ήταν ένα σημαντικό έγγραφο, το οποίο επέλυε αρκετές διαφορές, που υπήρχαν μέχρι εκείνη τη στιγμή για τη

διαδικασία που θα ακολουθούνταν για την προετοιμασία της UNGASS. Η Επιτροπή Ναρκωτικών υπογραμμίζει σε αυτό το ψήφισμα τη σημασία της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης ως ορόσημο στο δρόμο προς το 2019. Η Επιτροπή Ναρκωτικών αναγνωρίζεται, στο ψήφισμα, ως το κύριο σώμα για την προετοιμασία της ειδικής συνόδου, προκειμένου να εξασφαλιστεί μια επαρκής, χωρίς αποκλεισμούς και αποτελεσματική προπαρασκευαστική διαδικασία. Το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC) θα παρέχει ουσιαστική τεχνολογία και τεχνική υποστήριξη στην προπαρασκευαστική διαδικασία για την ειδική σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης και η Γραμματεία θα συντάξει έκθεση με προτάσεις για την προετοιμασία, τα πιθανά αποτελέσματα καθώς και τα οργανωτικά θέματα, τα οποία θα εξεταστούν από την Επιτροπή Ναρκωτικών σε συνεδρίασή της που θα συνέλθει σε συνέχεια 57ης Συνόδου της. 9 Η CND αποφάσισε να αναθέσει σε ένα Συμβούλιο τις προετοιμασίες της Ειδικής Συνόδου (UNGASS). Το εν λόγω Συμβούλιο θα συμμετέχει στις συνεδριάσεις του διευρυμένου προεδρείου της 58ης και 59ης συνόδου της Επιτροπής Ναρκωτικών και θα βοηθήσει την Επιτροπή και τους προέδρους των εν λόγω συνόδων στην εκπλήρωση της εντολής τους, σύμφωνα με το ψήφισμα 57/5 της Επιτροπής, της 21ης Μαρτίου 2014. 10 Σε αυτό το πλαίσιο, όπου η Επιτροπή Ναρκωτικών θα έχει κεντρικό ρόλο, άρχισαν οι ουσιαστικές προετοιμασίες της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

Στόχοι της UNGASS

Ένα πρώτο σχέδιο σχετικά με τους στόχους της UNGASS και την προσωρινή ημερήσια διάταξη παρουσιάστηκε στις 4 Σεπτεμβρίου 2014. Η προτεινόμενη προσέγγιση ακολουθεί τους στόχους που ορίζονται στο ψήφισμα 67/193 της Γενικής Συνέλευσης. Η πρόταση αντικατοπτρίζει, επίσης, την έκκληση που εκφράστηκε κατά τη διάρκεια της συζήτησης στρογγυλής τραπέζης στην 57η Σύνοδο της επιτροπής Ναρκωτικών να ακολουθήσει η Ειδική Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ «μια πρακτική προσέγγιση, να συμβάλει στην ενίσχυση της εφαρμογής σε παγκόσμιο επίπεδο των υφιστάμενων πολιτικών κειμένων κάνοντας πλήρη χρήση των διαθέσιμων εργαλείων και στην ανταλλαγή στοιχείων και τεχνολογίας που υπάρχει σε εθνικό και

περιφερειακό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τις σημερινές πραγματικότητες».

Η προσωρινή ημερήσια διάταξη πρότεινε τις εξής κύριες ομάδες εργασίας με τα θέματα: (1) Ναρκωτικά και υγεία (2) Ναρκωτικά και έγκλημα (3) Ναρκωτικά και Ανθρώπινα Δικαιώματα (4) Ναρκωτικά και Ανάπτυξη (5) Ναρκωτικά, Επιστήμη και Τεχνολογία (6) Ναρκωτικά και Νεολαία. Στις πέντε αυτές ομάδες θεμάτων προς εξέταση περιγράφονται ανά θέμα επιμέρους σημεία συζήτησης.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής Ναρκωτικών υπέβαλε στις 12 Νοεμβρίου 2014, αναθεωρημένη έκδοση των προτάσεων για την UNGASS 2016. Η υιοθέτηση της αναθεωρημένης πρότασης αποτέλεσε τη βάση για της εργασίες προετοιμασίας της Ειδικής συνόδου. Η πρόταση επεξηγεί λεπτομερέστερα τις εργασίες που θα λάβουν χώρα: (α). Θα διεξαχθεί ένας γενικός διάλογος υψηλού επιπέδου στην Ολομέλεια, ο οποίος θα αξιολογήσει επιτεύγματα και προκλήσεις στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο και θα συζητηθούν τρόποι ενίσχυσης της επιχειρησιακής εφαρμογής της Πολιτικής Διακήρυξης και του Σχεδίου Δράσης του 2009, (β). Θα οργανωθούν ομάδες εργασίας για τα ακόλουθα θέματα (1) «Ναρκωτικά και Υγεία», (2) «Ναρκωτικά και Έγκλημα», (3) «Ναρκωτικά και ανθρώπινα δικαιώματα, νεολαία, γυναίκες, παιδιά και κοινότητες», (4) «Οριζόντια ζητήματα: νέες προκλήσεις, απειλές και πραγματικότητες» και (5) «Εναλλακτική Ανάπτυξη».

Τα κράτη-μέλη, υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών, διακυβερνητικές οργανώσεις και μη κυβερνητικές οργανώσεις θα συζητήσουν αυτά τα θέματα και θα υποβάλουν εκθέσεις στην Επιτροπή Ναρκωτικών.

Αυτά τα θέματα συζητήθηκαν εκτενώς σε όλα τα επίπεδα. Τα κράτη-μέλη υπέβαλαν γραπτά τις θέσεις τους και κατά την 58η σύνοδο της CND το 2015, κατά τις ενδιάμεσες συσκέψεις της Επιτροπής και κατά τη διάρκεια του Θεματικού Διαλόγου Υψηλού Επιπέδου στις 7 Μαΐου 2015 για την στήριξη της διαδικασίας προς την Ειδική Γενική Συνέλευση του 2016, ουσιαστικές και περιεκτικές συζητήσεις έλαβαν χώρα. Επίσης, εκπρόσωποι της επιστημονικής κοινότητας, των διακυβερνητικών και περιφερειακών οργανώσεων, των υπηρεσιών του ΟΗΕ και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων υπέβαλαν προτάσεις. Μετά την 58η Σύνοδο της Επιτροπής

Ναρκωτικών τον Μάρτιο του 2015, οι χώρες-μέλη του ΟΗΕ συμφώνησαν να εγκριθεί ένα σύντομο, ουσιαστικό, περιεκτικό και προσανατολισμένο στη δράση έγγραφο για την Ειδική Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ.

Όλες οι χώρες αναγνωρίζουν ότι η Ειδική Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για τα ναρκωτικά είναι μια ευκαιρία για μια έντιμη και ειλικρινή αξιολόγηση της προόδου και των παλινδρομήσεων, των επιτυχιών και των αποτυχιών, των προκλήσεων και των εμποδίων της τρέχουσας πολιτικής για τα ναρκωτικά. Παρά το γεγονός, ότι υπάρχει η πρόσκληση για ανοιχτό διάλογο οι περισσότερες χώρες αισθάνονται την ανάγκη να δηλώσουν ότι οι τρεις συμβάσεις Ελέγχου των Ναρκωτικών του ΟΗΕ, οι οποίες παρέχουν το διεθνές νομικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου των ναρκωτικών, είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της παγκόσμιας απάντησης στο παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών. Πολλές χώρες επισημαίνουν ότι εκτός από τις τρεις Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών, είναι σημαντικές για την εφαρμογή της πολιτικής ελέγχου των ναρκωτικών στην πράξη, η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και οι βασικές αρχές των Ηνωμένων Εθνών για την ειρήνη, την ασφάλεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάπτυξη. Αρκετές χώρες της Λατινικής Αμερικής, πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων είναι, ωστόσο, θα ήθελαν να ιδούν την Ειδική Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ 2016 ως μια ευκαιρία για μια πλατιά συζήτηση, χωρίς περιορισμούς, μια συζήτηση η οποία θα μπορούσε να θίξει ακόμη και τη δυνατότητα αναθεώρησης των τριών Συμβάσεων του ΟΗΕ για τα ναρκωτικά. Ανοικτή συζήτηση χωρίς περιορισμούς είναι ο μόνος τρόπος για να προκύψει μια πιο ανθρώπινη και αποτελεσματική πολιτική για τα ναρκωτικά η οποία θα οδηγήσει στη διόρθωση των σημερινών «ακούσιων αρνητικών συνεπειών» του συστήματος, όπως η βία, η διαφθορά, η οργανωμένη εγκληματικότητα, το ξέπλυμα χρήματος και οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Υπάρχει, επιπλέον, μια αυξανόμενη συναίνεση ότι η πολιτική των ναρκωτικών πρέπει να επικεντρωθεί στη δημόσια υγεία και όχι στην καταστολή και την τιμωρία. Η αποποινικοποίηση των χρηστών κερδίζει έδαφος παρά την αντίθεση ενός μικρού αριθμού χωρών και ορισμένων ΜΚΟ.

Για να έχουμε μια εικόνα για τις συζητήσεις έγιναν γύρω από τις θεματικές ενότητες

αναφερόμαστε σε μερικές χαρακτηριστικές προτάσεις που έχουν κατατεθεί από κράτη-μέλη, τις διακυβερνητικές οργανώσεις και τις ΜΚΟ. Επικεντρωνόμαστε κυρίως στη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των ΗΠΑ και της Ειδικής Ομάδας Εργασίας της Κοινωνίας των Πολιτών (CSTF).

1. Ναρκωτικά και υγεία

1. Οι εξαρτημένοι χρήστες ναρκωτικών θα πρέπει πρώτα απ' όλα να θεωρούνται άνθρωποι που έχουν ανάγκη προσοχής, φροντίδας και θεραπείας για τη βελτίωση της κατάστασης της υγείας τους και την κοινωνική τους ένταξη, την αντιμετώπιση της περιθωριοποίησης και του στιγματισμού (Ευρωπαϊκή Ένωση) 11

2. Να εξεταστούν πολιτικές εναλλακτικών λύσεων, που δεν έχουν ακραίες θέσεις απαγόρευσης ή πλήρους νομιμοποίησης. Αυτό θα προωθήσει την ανάπτυξη εναλλακτικών της φυλάκισης μέτρων για αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά και θα συμβάλει στην ρύθμιση της αποποινικοποίησης της χρήσης ναρκωτικών και της κατοχής μικρο-ποσοτήτων ναρκωτικών για προσωπική χρήση. (Φόρουμ της Κοινωνίας των Πολιτών της ΕΕ) 12

3. Να δηλώσουμε ότι τα άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών πρέπει να τύχουν υποστήριξης, θεραπείας και προστασίας, αντί της τιμωρίας (ΗΠΑ) 13

4. Οι εθνικές στρατηγικές για τα ναρκωτικά θα πρέπει να εγγυώνται ευρεία και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στην πρόληψη, την έγκαιρη παρέμβαση, τη μείωση των κινδύνων και τη μείωση της βλάβης, τη διάγνωση, τη θεραπεία και την φροντίδα, την αποκατάσταση, την κοινωνική επανένταξη και την ανάκτηση (συμπεριλαμβανομένης της στέγασης και στήριξης της απασχόλησης), να εγγυώνται την παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται, κυρίως, με αιματογενώς μεταδιδόμενα νοσήματα, τα οποία συνδέονται με τη χρήση ναρκωτικών, αλλά δεν περιορίζονται μόνο στον ιό HIV και την ιογενή ηπατίτιδα (Ευρωπαϊκή Ένωση)

5. Να τονιστεί η ανάγκη επενδύσεων για ολοκληρωμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες πρωτοβουλίες μείωσης της ζήτησης, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, του προ-συμπτωματικού ελέγχου, της θεραπείας συμπεριφοράς και υποβοηθούμενης φαρμακευτικής θεραπείας, την επιστημονική έρευνα για την αποτελεσματική θεραπεία, καθώς και

προγράμματα για την πρόληψη υπερδοσολογίας με στόχο την ανάρρωση (Ευρωπαϊκή Ένωση)

6. Η διαθεσιμότητα και η κάλυψη των μέτρων μείωσης των κινδύνων και μείωσης της βλάβης θα πρέπει να αυξηθεί ευρέως, λόγω του εξέχοντα ρόλου τους στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών της χρήσης ναρκωτικών, της πρόληψης, της μείωσης των θανάτων που σχετίζονται με την χρήση και κυρίως τη μείωση των αιματογενώς μεταδιδόμενων νοσημάτων (Ευρωπαϊκή Ένωση)

7. Θα πρέπει να επεκταθεί η πρόσβαση σε διάφορες επιλογές θεραπείας, όπως η θεραπεία υποκατάστασης οπιοειδών, δεδομένου ότι τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία υποστηρίζουν σθεναρά την αποτελεσματικότητά τους. Η έρευνα στον τομέα των φαρμακευτικών αγωγών θα πρέπει να ενθαρρυνθεί και να προωθηθεί (Ευρωπαϊκή Ένωση)

8. Η πρόσβαση και η διαθεσιμότητα των ελεγχόμενων φαρμάκων θα πρέπει να βελτιωθεί, ενώ περιττά εμπόδια για την πρόσβαση σε ελεγχόμενα φάρμακα θα πρέπει να αποφευχθούν. (Ευρωπαϊκή Ένωση)

9. Η ανάγκη να αναβαθμιστεί η πρόσβαση στα ελεγχόμενα φάρμακα για την ανακούφιση του πόνου και για τη θεραπεία της εξάρτησης από οπιοειδή, πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο κάθε σοβαρής πολυμερούς συζήτησης του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών. Η αποτυχία των χωρών να εξασφαλίσουν πρόσβαση σε ελεγχόμενα βασικά φάρμακα για σοβαρό πόνο, ανακουφιστική φροντίδα και θεραπεία της εξάρτησης, αποτελεί παραβίαση των δικαιωμάτων των πολιτών τους στο υψηλότερο εφικτό επίπεδο σωματικής και ψυχικής υγείας. Η UNGASS για το παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών θα είναι μια σημαντική στιγμή για την αντιμετώπιση αυτού του «άλλου», σε μεγάλο βαθμό μη αναγνωρισμένου παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών, δηλαδή την έλλειψη πρόσβασης σε οπιοειδή αναλγητικά για ιατρικούς και επιστημονικούς σκοπούς (Ειδική Ομάδα Εργασίας της Κοινωνίας των Πολιτών/CSTF) 14

10. Η διεθνής κατηγοριοποίηση των ουσιών στην Επιτροπή Ναρκωτικών να δώσει προτεραιότητα σε επιστημονικά στοιχεία που παρέχονται από τις συστάσεις της Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι αποφάσεις κατηγοριοποίησης δεν υπονομεύουν τους στόχους της δημόσιας υγείας (Ευρωπαϊκή Ένωση)

11. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες θεραπείας των ουσιοεξαρτήσεων και άλλα μέτρα υγειονομικής περίθαλψης στις φυλακές πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά, εξασφαλίζοντας στους χρήστες ναρκωτικών κατά τη διάρκεια της φυλάκισης και μετά την αποφυλάκισή τους συνέχιση της θεραπείας, με στόχο την επίτευξη ποιότητας της φροντίδας ισοδύναμης με εκείνη που προβλέπεται στην κοινότητα. (Ευρωπαϊκή Ένωση)

12. Η μείωση της βλάβης αποτελεί βασική προτεραιότητα για την πλειοψηφία των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ναρκωτικών. Οι υπηρεσίες μείωσης της βλάβης θα πρέπει να είναι ευρέως διαθέσιμες και ελεύθερα προσβάσιμες για όλους τους ανθρώπους που κάνουν χρήση ναρκωτικών, ανεξάρτητα από υπηκοότητα, φυλή/εθνικότητα, ηλικία, φύλο, κοινωνική τάξη, ή οποιαδήποτε άλλα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Αποστειρωμένες σύριγγες και ενέσιμα σύνεργα θα πρέπει να είναι στη διάθεση όλων των ανθρώπων που κάνουν χρήση ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένων των φυλακισμένων ατόμων (Ειδική Ομάδα Εργασίας της Κοινωνίας των Πολιτών/CSTF)

13. Καλούν τα κράτη-μέλη να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν τα παγκόσμια πρότυπα θεραπείας της χρήσης. Να υιοθετήσουν και εφαρμόσουν τη διαπίστευση των επαγγελματιών πρόληψης και θεραπείας που καθιερώθηκε το 2015 από τη Διεθνή Εταιρεία για την χρήση Ουσιών (ΗΠΑ)

14. Να αναγνωριστούν οι διαταραχές που προκαλούνται από τη χρήση ουσιών ως ιατρική κατάσταση που μπορεί να προληφθεί, να θεραπευτεί και από την οποία μπορεί κανείς να ανακάμψει (ΗΠΑ)

15. Τα κράτη-μέλη καλούνται να ενισχύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημόσια υγεία για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών, να λάβουν μέτρα για να επιτευχθεί αποτελεσματική ισορροπία μεταξύ της μείωσης προσφοράς και της μείωσης της ζήτησης με την ανακατανομή των πόρων που διατίθενται για τις πολιτικές ελέγχου των ναρκωτικών και της διεθνούς συνεργασίας δίνοντας περισσότερους πόρους στη δημόσια υγεία (Ελβετία)

16. Οι κυβερνήσεις και οι υπηρεσίες του ΟΗΕ (ιδίως το UNODC), θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να εξετάσουν την αναλογία των διαθέσιμων πόρων για την πρόληψη, τη μείωση της βλάβης

και τη θεραπεία σε σύγκριση με τις δαπάνες για τα μέτρα μείωσης της προσφοράς (Ειδική Ομάδα εργασίας της Κοινωνίας των Πολιτών/CSTF)

2. Ναρκωτικά και Έγκλημα: Αντιδράσεις στο έγκλημα που συνδέεται με τα ναρκωτικά

1. Να ενθαρρυνθούν οι αρχές επιβολής του νόμου να συνεργαστούν με τα θεσμικά όργανα της δημόσιας υγείας για την επίτευξη καλύτερης ασφάλειας στην κοινότητα και την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων στην υγεία (Ευρωπαϊκή Ένωση)

2. Να υιοθετηθούν προληπτικά μέτρα, τα οποία θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση των τρωτών σημείων που αποτελούν κίνητρο, καθιστούν δυνατό και διαιωνίζουν το οργανωμένο έγκλημα (Ευρωπαϊκή Ένωση)

3. Να ευαισθητοποιηθεί και να ενισχυθεί η τεχνική ικανότητα δικαστών, εισαγγελέων και αξιωματούχων επιβολής του νόμου στον τομέα των ναρκωτικών, και να δημιουργηθούν, ενισχυθούν και αναπτυχθούν μηχανισμοί για τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, ακινήτων, εξοπλισμού ή άλλων μέσων που αποκτήθηκαν από ή προέρχονται από την εμπορία ναρκωτικών και των συναφών εγκλημάτων (Ευρωπαϊκή Ένωση)

4. Οι πολιτικές της ποινικής δικαιοσύνης θα πρέπει να σχεδιάζονται και να εφαρμόζονται με στόχο τη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας των πολιτών, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να προλαμβάνουν και να μειώνουν τη βία και άλλες αρνητικές συνέπειες για την κοινωνία. Κατά συνέπεια, τα θεσμικά όργανα επιβολής του νόμου θα πρέπει να συντονιστούν με τους οργανισμούς δημόσιας υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών. Τα ποινικά εργαλεία της δικαιοσύνης θα πρέπει να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας και να περιλαμβάνουν ένα πλήρες φάσμα μέτρων συμπεριλαμβανομένης της φυλάκισης, και των εναλλακτικών της φυλάκισης μέτρων (ΗΠΑ)

5. Τα κράτη-μέλη καλούνται να εξετάσουν την αναθεώρηση των καταδικαστικών πολιτικών και των πρακτικών για τα ναρκωτικά και να διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ δικαιοσύνης και των αρχών δημόσιας υγείας για την ανάπτυξη και εφαρμογή πρωτοβουλιών που χρησιμοποιούν εναλλακτικά μέτρα για την καταδίκη αδικημάτων ήσσονος σημασίας σχετιζόμενων με τα ναρκωτικά (ΗΠΑ)

6. Περαιτέρω πρέπει να ενθαρρυνθεί η εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων, ερευνητικών πρωτοβουλιών και ανταλλαγής πληροφοριών για βέλτιστες πρακτικές προκειμένου να επιταχυνθούν οι μεταρρυθμίσεις της ποινικής δικαιοσύνης στο πλαίσιο των συμβάσεων για τα ναρκωτικά (ΗΠΑ)

7. Να αναπτυχθούν ευκαιρίες για την ανάδειξη και την προώθηση αστυνόμευσης στην κοινότητα και του πολιτισμού της νομιμότητας για τη μείωση της εγκληματικότητας και της βίας, αντλώντας παράλληλα διδάγματα από την εμπειρία των κρατών-μελών για την αντιμετώπιση των σχετικών με τα ναρκωτικά οργανώσεων, ιδιαίτερα δε τις συμμορίες (ΗΠΑ)

8. Να αξιοποιηθούν τα διδάγματα που έχουν αντληθεί και να επιδιωχθεί η αύξηση των προσπαθειών για την προώθηση της δικαστικής συνεργασίας, να ενισχυθεί η αμοιβαία νομική βοήθεια με στόχο τη θαλάσσια διακίνηση και την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος (ΗΠΑ)

3. Ναρκωτικά και Ανθρώπινα Δικαιώματα, νεολαία, γυναίκες, παιδιά και κοινότητες

1. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να εξετάσουν την κατάργηση της θανατικής ποινής σε όλες τις περιστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των παραβάσεων του νόμου περί ναρκωτικών και να εφαρμόσουν αποτελεσματικές πολιτικές για τα ναρκωτικά που βασίζονται στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Ευρωπαϊκή Ένωση)

2. Τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι το νομικό τους πλαίσιο για αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά είναι σύμφωνο με τις διεθνείς συστάσεις για την αρχή της αναλογικότητας (Ευρωπαϊκή Ένωση)

3. Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να εξετάσουν την ανάπτυξη και την εφαρμογή, κατά περίπτωση, εναλλακτικών της φυλάκισης μέτρων και εναλλακτικών των καταναγκαστικών κυρώσεων μέτρων, που επιβάλλονται σε άτομα τα οποία έχουν διαπράξει σχετιζόμενα με τα ναρκωτικά αδικήματα ήσσονος σημασίας και χωρίς χρήση βίας, με σκοπό την προώθηση της αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης (Ευρωπαϊκή Ένωση)

4. Οι στρατηγικές πρόληψης θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τα δικαιώματα των παιδιών και των νέων για να προστατεύονται από τους

κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση ναρκωτικών (Ευρωπαϊκή Ένωση)

5.Υπάρχει ανάγκη για την ενσωμάτωση της προοπτικής των φύλων σε πολιτικές για τα ναρκωτικά, τόσο όσον αφορά τη ζήτηση όσο και την προσφορά, εξασφαλίζοντας ότι οι εθνικές στρατηγικές και τα σχέδια δράσης προωθούν την πλήρη συμμετοχή, την προστασία και την πρόσβαση στη θεραπεία, στη μείωση της βλάβης και σε συναφείς υπηρεσίες για τις γυναίκες (Ευρωπαϊκή Ένωση)

6. Μία από τις κύριες προτεραιότητες της Κοινωνίας των Πολιτών είναι η ανάγκη να αναγνωρισθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών και να γίνει κατανοητό ότι αξίζουν να αντιμετωπίζονται με σεβασμό. Οι χρήστες ναρκωτικών πρέπει να έχουν το δικαίωμα συμμετοχής σε προγράμματα για τη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας τους, την πρόσβαση σε βασικά είδη πρώτης ανάγκης για τη διαβίωσή τους, δίκαιες νόμιμες δίκες, ανάλογες ποινές, και ελευθερία από βασανιστήρια και κακομεταχείριση (Ει-δική Ομάδα εργασίας της Κοινωνίας των Πολιτών/CSTF)

7.Η UNGASS θα πρέπει να αναδείξει τα ζητήματα που επηρεάζουν τους νέους τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Η Κοινωνία των Πολιτών ανησυχεί για την ανάγκη να προστατεύονται τα παιδιά από τα παράνομα ναρκωτικά, την εγκληματικότητα και την επιρροή της αγοράς ναρκωτικών. Η Επιτροπή ναρκωτικών και η Ειδική Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, θα πρέπει να εξετάσουν την ανάθεση στο Γραφείο του ΟΗΕ για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα την ανάπτυξη συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών για την αντιμετώπιση των αναγκών των νέων. (Ειδική Ομάδα εργασίας της Κοινωνίας των πολιτών/CSTF)

4. Εναλλακτική ανάπτυξη: περιφερειακή, διαπεριφερειακή και διεθνής συνεργασία για την ισορροπημένη πολιτική ελέγχου των ναρκωτικών προσανατολισμένη στην ανάπτυξη. Αντιμετώπιση κοινωνικο-οικονομικών ζητημάτων

1.Βιώσιμες οικονομικές εναλλακτικές λύσεις για τις παράνομες καλλιέργειες στις χώρες προέλευσης θα πρέπει να επεξεργαστούν, αναπτυχθούν και υλοποιηθούν σε στενή συνεργασία με τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς φορείς (Ευρωπαϊκή Ένωση)

2.Θέματα ναρκωτικών τα οποία είναι αλληλένδετα με τη βιώσιμη ανάπτυξη, απαιτούν μια ολιστική προσέγγιση της αγροτικής ανάπτυξης για τις περιοχές καλλιέργειας ναρκωτικών. Η ολιστική αυτή προσέγγιση δεν θα αποσκοπεί αποκλειστικά στην αντικατάσταση παράνομων καλλιεργειών, αλλά θα ασχοληθεί και με τις αιτίες που καθιστούν δυνατή την εμφάνιση των οικονομικών παράνομων ναρκωτικών.

Το «προσχέδιο» του τελικού εγγράφου

Στις 14 Ιανουαρίου 2016, το Συμβούλιο για την προετοιμασία της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ εξέδωσε το πρώτο «προσχέδιο» κειμένου που θα συζητηθεί και θα εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση. Το Συμβούλιο είχε την πρόθεση να γίνουν οι διαπραγματεύσεις για το κείμενο σε άτυπες συναντήσεις στη Βιέννη, και στη συνέχεια η πρόταση θα υποβάλλονταν στην 59η σύνοδο της Επιτροπής Ναρκωτικών τον Μάρτιο του 2016. Κατά την 59η σύνοδο της Επιτροπής, το κείμενο θα οριστικοποιούνταν και θα υποβάλλονταν στην Ειδική Σύνοδο τη Γενικής Συνέλευσης για την τελική έγκριση. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις διαμαρτυρήθηκαν έντονα για αυτή τη διαδικασία, επισημαίνοντας ότι οι διαπραγματεύσεις για το κείμενο δεν πρέπει να περιοριστούν σε άτυπες συναντήσεις. «Θα πρέπει τα διαδοχικά σχέδια κειμένου να είναι διαθέσιμα για όλους τους ενδιαφερόμενους, και το τελικό σχέδιο θα πρέπει να παραμείνει ανοικτό μέχρι τη συζήτησή του στην 59η Σύνοδο της Επιτροπής Ναρκωτικών». Επισημαίνεται, επιπλέον, το κείμενο που θα υποβληθεί στην Ειδική Γενική Συνέλευση δεν σημαίνει ότι θα εγκριθεί χωρίς τροποποιήσεις. Εδώ ισχύει η αρχή: «τίποτα δεν έχει συμφωνηθεί μέχρι να συμφωνηθούν όλα». 15 Στις 10 Φεβρουαρίου 2016, το Συμβούλιο ήρθε με μια αναθεωρημένη έκδοση του «προσχέδιου». Στην αναθεωρημένη έκδοση έχουν ήδη αλλάξει πολλά σημεία του κειμένου, αν και τα κύρια ζητήματα που εκκρεμούν εξακολουθούν να αποσιωπούνται. Η φράση «Μείωση της Βλάβης» δεν υπάρχει στο κείμενο, ούτε η αποποινικοποίηση των χρηστών, και η πρόσκληση για μεταρρύθμιση του ισχύοντος συστήματος δεν αναγνωρίζεται ρητά. Το αναθεωρημένο σχέδιο περιλαμβάνει, ωστόσο, πολλά σημεία που αποτελούν βελτίωση του πρώτου «προσχεδίου». Το σχέδιο

αναγνωρίζει ότι «ο άνθρωπος πρέπει να τοποθετηθεί στο κέντρο του ενδιαφέροντος των διεθνών και εθνικών πολιτικών για τα ναρκωτικά, υπογραμμίζει τη σημασία επιβολής του νόμου και του κράτους δικαίου για την ασφάλεια και την προστασία των πολιτών και της κοινωνίας, υποστηρίζει την ενίσχυση των δράσεων στη δημόσια υγεία και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών όλων των ατόμων, χωρίς καμία διάκριση. Λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες για τις γυναίκες, τα παιδιά και τους νέους και την ανάγκη να συμπεριλαμβάνεται η αναφορά στο φύλο και στην ηλικία σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα που σχετίζονται με το παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών». 16 Επαναλαμβάνει τη δέσμευση «να προωθήσει ενεργά την υγεία, την ευημερία και το ευ ζην των ατόμων και της κοινωνίας. Να διευκολύνει την προαγωγή υγιεινών τρόπων ζωής για όλους σε όλες τις ηλικίες μέσω των εθνικών και διεθνών αποτελεσματικών, ολοκληρωμένων, και βασισμένων σε επιστημονικά δεδομένα πρωτοβουλιών και μέτρων για τη θεραπεία, την περίθαλψη, την ανάκτηση, την αποκατάσταση και την κοινωνική επανένταξη, καθώς και μέτρα που αποσκοπούν στην πρόληψη και την ελαχιστοποίηση της δημόσιας υγείας και των κοινωνικών συνεπειών της κατάχρησης ναρκωτικών».

Αναγνωρίζει «την εξάρτηση από τα ναρκωτικά ως θεραπεύσιμη πολυπαραγοντική ψυχική και σωματική διαταραχή της υγείας, η οποία πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω αποτελεσματικών προγραμμάτων θεραπείας, περίθαλψης και αποκατάστασης βασισμένων σε επιστημονικά δεδομένα. Αναγνωρίζει, επίσης, «τη μακροπρόθεσμη αξία της εθελοντικής συμμετοχής και της συναίνεσης στη θεραπεία των προσώπων που έχουν αναπτύξει διαταραχές χρήσης ουσιών». Υπερασπίζεται την «Ενσωμάτωση αποτελεσματικών μέτρων στα εθνικά προγράμματα θεραπείας, τα προγράμματα αποκατάστασης και επανένταξης, με στόχο την ελαχιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών στη δημόσια υγεία και των κοινωνικών συνεπειών της κατάχρησης ναρκωτικών, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τα διεθνή πρότυπα, της θεραπείας υποκατάστασης οπιοειδών, προγράμματα ανταλλαγής βελονών και άλλες παρεμβάσεις για τον περιορισμό της μετάδοσης

του HIV και άλλων αιματογενώς μεταδιδόμενων νοσημάτων και συνδέονται με τη χρήση ναρκωτικών, όπως η ιογενής ηπατίτιδα, καθώς και τη διεύρυνση της πρόσβασης σε αυτές τις παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένης της θεραπείας και των υπηρεσιών εκτός δομών, των φυλακών και άλλων στερητικών της ελευθερίας ρυθμίσεων, και να προωθήσει σε αυτές τις περιπτώσεις τη χρήση, ανάλογα με την περίπτωση, του τεχνικού οδηγού του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO) του Γραφείου του ΟΗΕ για τα ναρκωτικά και το έγκλημα(UNODC) και της υπηρεσίας του ΟΗΕ για το AIDS (UNAIDS) για να θέσουν οι χώρες στόχους για καθολική πρόσβαση στην πρόληψη του HIV, τη θεραπεία και την φροντίδα των χρηστών ενδοφλέβιων ναρκωτικών»

Το σχέδιο συνιστά, με λεπτομέρεια, μέτρα για την προώθηση και την διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της οικονομικά εφικτής δυνατότητας πρόσβασης σε ελεγχόμενες ουσίες για ιατρικούς και επιστημονικούς σκοπούς, με παράλληλα την παρεμπόδιση της εκτροπής, της κατάχρησης και της παράνομης διακίνησης τους. Στις συστάσεις σχετικά με τα ναρκωτικά και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη νεολαία, τις γυναίκες, τα παιδιά και τις κοινότητες το σχέδιο προτείνει, μεταξύ άλλων, να «αναπτυχθούν κατάλληλες παρεμβάσεις που θα λαμβάνουν υπόψη το φύλο και την ηλικία με στόχο την καταπολέμηση της βίας των νέων και της βίας στις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των συμμοριών που σχετίζονται με τη βία, και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα που θα συμβάλλουν σε αποτελεσματική κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη και εναλλακτικούς τρόπους ζωής, μεταξύ άλλων μέσω των ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης» και να «αναγνωρίσουν τις παραδοσιακές πρακτικές των φυτών που χρησιμοποιούνται από ιθαγενείς, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις για τον έλεγχο των ναρκωτικών, λαμβάνοντας υπόψη τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των αυτοχθόνων Λαών».

Στην παράγραφο σχετικά με «Νέες προκλήσεις, Απειλές και Πραγματικότητες», το σχέδιο συνιστά τη λήψη μέτρων για τις νέες ψυχοδραστικές ουσίες (NPS), τα διεγερτικά τύπου αμφεταμινών (ATS), τις πρόδρομες ουσίες, τη μη ιατρική χρήση και κατάχρηση φαρμάκων και τη χρήση Internet. Στην ίδια παράγραφο, το σχέδιο μιλάει για «νέες κατευθυντήριες γραμμές» και «αναθεώρηση και

ενημέρωση των πολιτικών για τα ναρκωτικά». Καλεί την Επιτροπή για τα Ναρκωτικά «να εξετάσει την κίνηση διαδικασίας για την ανάπτυξη νέων κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις διάφορες πτυχές του προβλήματος των ναρκωτικών στον κόσμο και τον εκσυγχρονισμό των υφισταμένων κατευθυντήριων γραμμών, με σκοπό την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και την ανάπτυξη ικανοτήτων των αρμόδιων εθνικών αρχών». Καλεί «το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC), το Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου των Ναρκωτικών (INCB) και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ/WHO) να παράσχει νομικές συμβουλές και βοήθεια προς τα κράτη, κατόπιν σχετικού αιτήματος, για την αναθεώρηση και την επικαιροποίηση των πολιτικών τους για τα ναρκωτικά, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές εθνικές τους πραγματικότητες και ανάγκες, μέσω, μεταξύ άλλων, της προώθησης και ανταλλαγής πληροφοριών και επιστημονικά τεκμηριωμένων βέλτιστων πρακτικών και πολιτικών που έχουν υιοθετηθεί από κράτη-μέλη».

Η παράγραφος με την οποία κλείνει το σχέδιο εκφράζει την εκτίμησή του Συμβουλίου «για τις σημαντικές συνεισφορές που ελήφθησαν από τόσους πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς για τη στήριξη των προετοιμασιών της Ειδικής Συνόδου». Επιβεβαιώνει την αποφασιστικότητά του «να προωθήσει αποτελεσματικά μια κοινωνία απαλλαγμένη από την κατάχρηση ναρκωτικών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλοι οι άνθρωποι μπορούν να ζουν υγιείς, με αξιοπρέπεια και ειρήνη, ασφάλεια και ευημερία», καθιστά δε σαφές ότι «είναι αποφασισμένο να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή των επιχειρησιακών συστάσεων, σε στενή συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη και άλλους διακυβερνητικούς οργανισμούς και την Κοινωνία των Πολιτών». Το Συμβούλιο θα υποβάλλει έγκαιρα στην Επιτροπή για τα Ναρκωτικά, η οποία είναι το αρμόδιο σώμα για τη χάραξη πολιτικής για τα ναρκωτικά των Ηνωμένων Εθνών, με κύρια ευθύνη για τα θέματα ελέγχου των ναρκωτικών, όλες τις πληροφορίες για την πρόοδο που σημειώθηκε σχετικά με την εφαρμογή αυτών των συστάσεων στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την αξιολόγηση της Πολιτικής Διακήρυξης και του Σχεδίου Δράσης το 2019.

Οι τελευταίες προτάσεις που κλείνουν το σχέδιο του Συμβουλίου επισημαίνουν με σαφήνεια το έτος 2019 ως το έτος κατά το οποίο θα εξαχθούν συμπεράσματα και θα ληφθούν αποφάσεις. Αυτό τοποθετεί την Ειδική Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης σε ένα πλαίσιο προετοιμασίας με κατεύθυνση την τελική αξιολόγηση της Πολιτικής Διακήρυξης και του Σχεδίου Δράσης το 2019.

Το δεύτερο αναθεωρημένο σχέδιο δείχνει σε ένα βαθμό κάποια ευελιξία από πλευράς του Συμβουλίου. Δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο, κατά το υπόλοιπο χρονικό διάστημα, να προκύψει ένα πιο ισορροπημένο και δυναμικό κείμενο. Η αναγνώριση της μείωσης της βλάβης και της αποποινικοποίησης των χρηστών ναρκωτικών είναι αναγκαίο να συμπεριληφθεί στο τελικό κείμενο της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Η πλειοψηφία των χωρών του κόσμου, έχει προγράμματα και υπηρεσίες μείωσης της βλάβης και όλο και περισσότερες χώρες υιοθετούν νομοθεσία, η οποία στην πράξη δεν τιμωρεί τη χρήση και κατοχή ναρκωτικών για προσωπική χρήση. Είναι περισσότερο από δίκαιο να συμπεριληφθεί αυτή η πραγματικότητα στο τελικό κείμενο της Ειδικής Γενικής Συνέλευσης. Κατά την περίοδο μέχρι τον Απρίλιο του 2016, το κείμενο θα τροποποιηθεί, κατά πάσα πιθανότητα, και θα συμπληρωθεί. Στην Ειδική Γενική Συνέλευση θα εγκριθεί το τελικό κείμενο. Ο πυρήνας του σημερινού κειμένου θα παραμείνει έτσι κι αλλιώς. Ακόμα και με την προοπτική του 2019, το τελικό αποτέλεσμα δεν μπορεί να είναι αντίθετο προς τη σημερινή πραγματικότητα και τις μεταρρυθμίσεις που λαμβάνουν χώρα. Παραμένει ανοιχτό το ενδεχόμενο να αποφασίσει η Ειδική Γενική Συνέλευση να κάνει βήματα μπροστά, κάτι που δεν τολμά ακόμη να κάνει η Επιτροπή Ναρκωτικών.

Παραπομπές:

¹ Resolution 64/182 <http://www.refworld.org/pdfid/4bfce8332.pdf>

² https://www.unodc.org/documents/commissions/CND/Joint_Ministerial_Statement/V1403583_E_english.pdf

³ Resolution 69/200
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/69/200

⁴ resolution 67/193
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/67/193

⁵ http://www.drogasedemocracia.org/Arquivos/declaracao_ingles_site.pdf

⁶ For an overview of the legality of cannabis by country see:
https://en.wikipedia.org/wiki/Legality_of_cannabis_by_country

⁷ <https://www.unodc.org/unodc/en/ngos/DCN13-civil-society-engages-in-ungass-2016-preparatory-process.html>

⁸ <http://idpc.net/publications/2016/02/negotiating-the-ungass-outcome-document-challenges-and-the-way-forward>

⁹ https://www.unodc.org/documents/ungass2016/Background/CND_Res_57_5.pdf

¹⁰ https://www.unodc.org/documents/ungass2016/Background/CND_Deci_57_2.pdf

¹¹ https://dl.dropboxusercontent.com/u/64663568/library/Zero-Draft_EU-contributions.pdf

¹² https://dl.dropboxusercontent.com/u/64663568/alerts/Zero-draft_CSF-recommendations.pdf

¹³ https://dl.dropboxusercontent.com/u/64663568/library/Zero-Draft_USA-contribution.PDF

¹⁴ <http://nyngoc.org/wp-content/uploads/2015/10/Civil-Society-Task-Force-Recommendations-for-Zero-Draft.pdf>

¹⁵ <http://idpc.net/publications/2015/07/idpc-recommendations-for-the-zero-draft-of-the-ungass-outcome-document>

¹⁶ <http://drugpolicydebateradar.com/2016/02/11/draft-outcome-document-ungass-2016-revised-9-february-2016-our-joincommitment-in-effectively-addressing-and-counteracting-the-world-drug-problem/>

With financial support from

Drug Prevention and
Information
Programme of the
European Union

OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

The contents of this publication are the sole responsibility of the author(s) and can in no way be taken to reflect the views of the European Union or the Open Society Institute

Τον Οκτώβριο 2015 διοργανώθηκε από την Εταιρεία ΔΙΟΓΕΝΗΣ μια Περιφερειακή συνάντηση στο Βελιγράδι όπου συμμετείχαν εκπρόσωποι Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, φορέων χάραξης πολιτικής και επιστήμονες / ερευνητές από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Το θέμα της συνάντησης ήταν « Η ειδική Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ για την πολιτική των Ναρκωτικών και η σημασία της για την Νοτιο-Ανατολική Ευρώπη». Η ειδική σύνοδος θα λάβει χώρα από τις 16-21 Απριλίου 2016 στην Νέα Υόρκη. Η συνάντηση έκλεισε με τη διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων που σχετίζονται με τους στόχους της Ειδικής Συνέλευσης και τη σημασία τους για την μελλοντική πολιτική των ναρκωτικών στον κόσμο και ιδιαίτερα τη σημασία τους για την κατάσταση των ναρκωτικών στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Δήλωση Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων ΝΑ Ευρώπης «UNGASS 2016 και η σημασία της για την ΝΑ Ευρώπη»

Οι σύνεδροι της συνάντησης που διοργανώθηκε στο Βελιγράδι από 1-3 Οκτωβρίου 2015, εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την πρωτοβουλία των κρατών μελών του ΟΗΕ, των διεθνών οργανισμών, της κοινωνίας των πολιτών και των ΜΚΟ για να συζητήσουν ανοιχτά βασικά θέματα που αφορούν στο φαινόμενο των ναρκωτικών. Είναι σημαντικό ότι η UNGASS περιλαμβάνει, εκτός από την αξιολόγηση της προόδου σχετικά με την εφαρμογή της πολιτικής δήλωσης του 2009, και την «αξιολόγηση των επιτευγμάτων και τις προκλήσεις για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών, στο πλαίσιο των τριών διεθνών συμβάσεων ελέγχου των ναρκωτικών και άλλων σχετικών αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών». Τα αποτελέσματα της UNGASS πρέπει να δώσουν μια νέα ώθηση στην αναμόρφωση των πολιτικών και των πρακτικών για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών στον κόσμο.

Η πολιτικο-οικονομική και κοινωνική κατάσταση στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης δυσκολεύει ιδιαίτερα τη διαμόρφωση μιας συνεκτικής, ολοκληρωμένης και εφαρμόσιμης πολιτικής για τα ναρκωτικά. Το θέμα των ναρκωτικών δεν έχει τη δέουσα προτεραιότητα στην ατζέντα των κρατών της περιοχής. Η αντιμετώπιση των χρηστών, παρά τις προσπάθειες των τελευταίων ετών για μετάθεση του κέντρου βάρους από την τιμωρητική προσέγγιση στην προσέγγιση με προσανατολισμό τη δημόσια υγεία και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραμένει να είναι θέμα της ποινικής δικαιοσύνης με όλα τα επακόλουθα της περιθωριοποίησης, του στιγματισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού. Στις φυλακές των χωρών της ΝΑ Ευρώπης βρίσκεται μεγάλο ποσοστό των ανθρώπων που κάνουν χρήση ψυχοδραστικών ουσιών χωρίς προοπτική κοινωνικής ένταξης. Ενώ επιστημονικές έρευνες και πρακτική εμπειρία αποδεικνύουν ότι η ένταξη εξαρτημένων ατόμων και χρηστών ψυχοδραστικών ουσιών σε προγράμματα μείωσης της βλάβης και θεραπείας είναι αποτελεσματικότερη και φθηνότερη, στην πράξη δεν τυγχάνει της υποστήριξης των κυβερνήσεων των χωρών της περιοχής. Αντίθετα, στις περισσότερες χώρες οι φορείς παροχής υπηρεσιών μείωσης της βλάβης ελαττώνονται και σε πολλές περιπτώσεις κλείνουν λόγω διακοπής της χρηματοδότησης. Η οργανωμένη εγκληματικότητα και η διαφθορά που σχετίζεται με τη διακίνηση ναρκωτικών είναι ένα τεράστιο πρόβλημα με ιδιαίτερα έντονα χαρακτηριστικά σε χώρες της περιοχής που βρίσκονται στις οδούς διακίνησης ναρκωτικών, όπλων και διακίνησης ανθρώπων. Η συνεργασία με τη διεθνή κοινότητα για την αντιμετώπισή τους είναι αναγκαία.

Οι σύνεδροι προτείνουν να δοθούν από τη Ειδική Σύνοδο για τα ναρκωτικά κατευθυντήριες γραμμές και να συμφωνηθούν δεσμεύσεις των κρατών μελών για την υλοποίηση των παρακάτω θεμάτων:

1. Οι χώρες μέλη του ΟΗΕ πρέπει να δεσμευθούν ότι θα εφαρμόσουν στην πράξη την συνεχώς επαναλαμβανόμενη αρχή της ισορροπημένης προσέγγισης μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς ναρκωτικών. (Balanced Approach between Demand and Supply reduction). Για τις χώρες της ΝΑ Ευρώπης αυτό σημαίνει προτεραιότητα στη διάθεση πόρων για τη συνέχιση των προγραμμάτων μείωσης της βλάβης και ενίσχυση των προγραμμάτων πρόληψης, θεραπείας και κοινωνικής επανένταξης.

2. Η εγκληματοποίηση των χρηστών ναρκωτικών ουσιών, έχει αποδειχθεί αντιπαραγωγική και επιβλαβής για την κοινωνία και τα άτομα και πρέπει να καταργηθεί. Το Γραφείο του ΟΗΕ για τα ναρκωτικά και το έγκλημα αναφέρει σε σχετικό έγγραφο ότι « οι Διεθνείς Συμβάσεις δεν απαιτούν οπωσδήποτε την τιμωρία για την κατοχή, την αγορά ή την καλλιέργεια για προσωπική χρήση». Η Ειδική Σύνοδος θα πρέπει να πάρει σαφή θέση και να ορίσει το πλαίσιο στο οποίο πρέπει να κινηθούν οι χώρες μέλη για το θέμα της απεγκληματοποίησης των χρηστών ναρκωτικών.

3. Προγράμματα μείωσης της βλάβης αναγνωρίζονται από τις περισσότερες χώρες της ΝΑ Ευρώπης σε κείμενα στρατηγικής για τα ναρκωτικά, αλλά δεν έχουν ρυθμίσει αυτή τους την αναγνώριση σε νόμους του κράτους. Ενσωμάτωση της μείωσης της βλάβης (μεταξύ άλλων διάθεση και ανταλλαγή συριγγών, επιτηρούμενοι χώροι χρήσης) στην εθνική νομοθεσία είναι αναγκαία.

4. Η χρήση των λεγόμενων νέων ψυχοτρόπων ουσιών από νέους αποτελεί προτεραιότητα και οφείλει να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά. Η εκπαίδευση/ενημέρωση μαζί με την καλλιέργεια και προώθηση της νοοτροπίας για μια υγιεινή ζωή, θα συμβάλει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των νέων ψυχοδραστικών ουσιών.

5. Η κάνναβη αποτελεί την κύρια ουσία που χρησιμοποιείται από νέους. Η αντιμετώπιση της κάνναβης ως απαγορευμένης ουσίας είναι θέμα αμφιλεγόμενο. Όλο και περισσότερες χώρες κάνουν διάκριση μεταξύ της κάνναβης και των άλλων ψυχοτρόπων ουσιών. Μερικές χώρες προχώρησαν σε νομοθετικές ρυθμίσεις της κάνναβης. Η Ειδική Σύνοδος για τα Ναρκωτικά του 2016 δεν μπορεί να αγνοήσει αυτές τις εξελίξεις και θα πρέπει να δώσει κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση του. Χώρες της ΝΑ Ευρώπης αντιμετωπίζουν προβλήματα παράνομης παραγωγής και διακίνησης κάνναβης που πρέπει να επιλυθούν.

6. Η συνάντηση στο Βελιγράδι, επεσήμανε την έλλειψη προγραμμάτων θεραπείας για ανηλίκους που κάνουν χρήση ναρκωτικών. Είναι ένα θέμα που χρειάζεται άμεση παρέμβαση, ιδίως για ορισμένες ομάδες του πληθυσμού στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης.

Η διεθνής κοινότητα έχει τη δυνατότητα στην προσεχή Ειδική Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών να προτείνει ένα πλαίσιο βασικών αρχών που θα δημιουργήσει προϋποθέσεις ουσιαστικού διαλόγου μεταξύ των κρατών μελών του ΟΗΕ και της κοινωνίας των πολιτών, ο οποίος θα συνοδεύεται από την εφαρμογή προγραμμάτων που έχουν αποδειχθεί στην πράξη αποτελεσματικά. Οι νέες κοινωνικές συνθήκες και προκλήσεις απαιτούν πολιτικές και νομοθεσία που θα συνάδουν με την επιστημονική γνώση, την προώθηση μέτρων και πολιτικών για μια υγιή κοινωνία και το σεβασμό των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Βελιγράδι, 2 Οκτωβρίου 2015

Aksion Plus (Albania)	Margina (Bosnia and Herzegovina)
Viktorija (Bosnia and Herzegovina)	Healthy Options Skopje (HOPS) (FYR Macedonia)
Diogenis (Greece)	Positive Voice (Greece)
Center for Life (Greece)	NGO 4life (Montenegro)
Juventas (Montenegro)	RHRN (Romania)
ALIAT (Romania)	Prevent (Serbia)
SEEA.NET (Slovenia)	

Πρόγραμμα Διαλόγου για την Πολιτική των Ναρκωτικών στην Νοτιοανατολική Ευρώπη

Το ισχύον σύστημα του παγκόσμιου ελέγχου των ναρκωτικών βασίζεται στις τρεις Διεθνείς Συμβάσεις του ΟΗΕ: της Ενιαίας Σύμβασης για τα Ναρκωτικά (1961) όπως τροποποιήθηκε με το πρωτόκολλο του 1972, της Σύμβασης του 1971 για τις Ψυχοτρόπες Ουσίες και της Σύμβασης του 1988 για την Παράνομη Διακίνηση Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών. Το νομοθετικό καθεστώς που αναπτύχθηκε μετά τη δεκαετία του 1960 ακολούθησε την κατασταλτική προσέγγιση και χαρακτηρίζεται από μια περιοριστική ερμηνεία των Συμβάσεων του ΟΗΕ η οποία συχνά είναι εμπόδιο στην ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις και αξιολογούνται διαρκώς ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

Δεκαετίες κατασταλτικών πολιτικών για τα ναρκωτικά δεν έχουν μειώσει το μέγεθος των παράνομων αγορών ναρκωτικών ουσιών αντιθέτως έχουν οδηγήσει σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην κρίση του δικαστικού και σωφρονιστικού συστήματος, στη σταθεροποίηση του οργανωμένου εγκλήματος και την περιθωριοποίηση των ευάλωτων χρηστών ναρκωτικών, των μικροδιακινητών και των παραγωγών παράνομων καλλιεργειών.

Το πρόγραμμα Διαλόγου για την Πολιτική των Ναρκωτικών στην Νοτιοανατολική Ευρώπη της Εταιρείας ΔΙΟΓΕΝΗΣ έχει ως στόχο να προωθήσει μια πιο ανθρώπινη, ισορροπημένη, και αποτελεσματική πολιτική για τα ναρκωτικά που παίρνει αποστάσεις από την κατασταλτική προσέγγιση και προσεγγίζει το θέμα από την οπτική γωνία της δημόσιας υγείας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της μείωσης της βλάβης. Το εξειδικευμένο πρόγραμμα Μεταρρύθμισης της Νομοθεσίας για τα Ναρκωτικά το οποίο προωθεί η Εταιρεία σε συνεργασία με επιστημονικά Ιδρύματα (Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα) των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης επιδιώκει την μεταρρύθμιση της νομοθεσίας προβάλλοντας καλές πρακτικές και διδάγματα που συνάγονται από εμπειρίες σε τομείς όπως η απεγκληματοποίηση και αποποινικοποίηση, η αναλογικότητα των ποινών, τα εναλλακτικά της φυλάκισης μέτρα και μέτρα μείωσης της βλάβης.

- Η σειρά των δημοσιεύσεων της Εταιρείας έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τον εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων που διαμορφώνουν την πολιτική για τα ναρκωτικά, των οργανισμών, υπηρεσιών και αρμόδιων αρχών που εφαρμόζουν στην πράξη αυτή την πολιτική και της κοινωνίας των πολιτών.